

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite Lausuntopyyntö Iäkkäiden laatusuosituksista 2020-2023,
diaarinumero: VN/13947/2020

Asia Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry:n lausunto

Viitaten lausuntopyyntöönne Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry esittää laatusuositus ehdotusta koskeviin kysymyksiin kunnioittavasti seuraavaa:

1. Onko suosituksen pohjaksi esitetty riittävästi tilasto- ja tutkimustietoa ikääntymisestä ja palveluista?

Laatusuositusluonnos on laaja ja siinä on käsitelty monipuolisesti hyvään ikääntymiseen liittyviä seikkoja.

Tilastotiedot on laatusuosituksessa esitetty mielenkiintoisesti ja havainnollisesti.

Ikääntyneiden yksinäisyyttä koskevan tilastotiedon osalta Vanhustyön keskusliitto toteaa, että yksinäisyyden kokemisesta on lukuisia tutkimuksia, mm. Suomessa 18–39% kotona asuvista iäkkäistä ihmisistä kärsii yksinäisyydestä vähintään toisinaan ja 5-18% usein tai aina (Savikko ym. 2005, Moisio & Rämö 2009, Vaarama ym. 2014, Eloranta ym. 2015). Pitkäaikaishoidossa (palvelutalot, vanhainkodit) yksinäisyydestä kärsii jopa yli kolmannes iäkkäistä ihmisistä. Osuus ei ole muuttunut v. 2011 ja 2017 välillä, ollen 36% molemmissa aikapisteissä (Jansson ym. 2020).

2. Onko suositukseen valittu oikeat aihealueet väestön ikääntymisen ja siihen varautumisen sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen näkökulmista?

Vanhustyön keskusliitto pitää tärkeänä sitä, että laatusuosituksessa on käsitelty monipuolisesti ja poikkihallinnollisesti aihealueita hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja kiittää mahdollisuudesta, että on saanut osallistua yhteistyöhön laatusuosituksen valmistelutyössä.

3. Ovatko suositukset ymmärrettäviä ja tukevatko ne toiminnan uudistamista?

Vanhustyön keskusliitto pitää suosituksia ymmärrettävinä. Toiminnan uudistamisessa suositukset hyvine käytäntöineen ja indikaattoreineen toimivat myös tukena.

4. Tukevatko esille nostetut hyvät käytännöt suositusten toimeenpanoa?

Hyvät käytännöt ja toimivat mallit ovat hyvä täydennys laatusuositukseen ja tukevat suositusten toimeenpanoa. Vanhustyön keskusliitto pitää tärkeänä sitä, että laatusuositukseen nostetut hyvät käytännöt perustuvat vahvaan empiriseen kokemukseen tai tutkimusnäyttöön.

5. Onko laatusuosituksen toimeenpanon seuranta mittareineen ja indikaattoreineen riittävä tuomaan esille vaikutuksia?

On erittäin kannatettavaa, että laatusuositus sisältää seurantaan varten mittareita ja indikaattoreita.

Seurantaindikaattorit olisi kuitenkin syytä liittää myös asianomaiseen kohtaan laatusuosituksen tekstiin.

6. Onko suosituksessa jotakin turhaa tai puuttuuko jotakin olennaista?

Laatusuositusluonnos on varsin laaja kokonaisuus. Napakammat ja keskenään yhdenmukaisemmat taustoittavat tekstit lisäävät luettavuutta. Laajuus voi myös heikentää laatusuosituksen terävyyttä.

Digitalisaatiota koskevissa suosituksissa olisi hyvä huomioida myös asianmukaisen ja kiireettömän tuen (esimerkiksi vertaistukiohjauksen) järjestäminen ikääntyneille. Digiosaamisen puute voi johtaa ikääntyneiden syrjäytymiseen.

Asiakas- ja palveluohjausta koskevissa suosituksissa olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että ohjaus toteutettaisiin siten, että ikääntyneellä ihmisellä on mahdollisuus saada ohjausta kiireettömästi ja mahdollisuuksien mukaan myös henkilökohtaisesti. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tai osaamista sähköiseen asiointiin.

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön turvaamista koskevissa suosituksissa tulisi muistisairauksia koskevan asiantuntemuksen ohella lisätä asiantuntemusta myös palliatiiviseen hoitoon ja saattohoitoon.

7. Onko jotakin muuta, mihin haluaisit kiinnittää huomiota laatusuosituksessa?

Laatusuosituksessa käytetty terminologia mm ikääntyneitä henkilöitä koskevalta osin on vaihtelevaa. Olisiko syytä käyttää samoja termejä kuin vanhuspalvelulaissa?

Laatusuosituksen täydentäminen keskeisiä termejä käsittelevällä sanastolla edellisen laatusuosituksen tapaan olisi perusteltua.

Ikäihmisten segmentointia, heidän elämäntilanteensa ja tarpeidensa erilaisuutta voisi asiakaslähtöisyystarkastelussa vielä täsmentää.

8. Mitä toivoisit jatkossa laatusuosituksilta?

Laatusuositusten toimeenpanoa tukisi se, että suositusten yhteyteen merkittäisiin myös vastuutahot.